

حسین کشفی اصل؛ کارگردان و بازیگر نمایش «افرای ژاپنی» در گفت‌وگو با «صبا»:

بزرگ‌ترین نمایش‌ها هم مخالفان خود را دارند

دلارام صادقی

گفت‌وگو

«افرای ژاپنی» عنوان نمایشی به نویسندگی مسعود هاشمی‌نژاد و کارگردانی حسین کشفی اصل است و از ۲۶ شهریور تا ۲۵ مهرماه در تئاتر «هامون» به صحنه می‌رود. بازیگران این نمایش را حمید رحیمی، زری کریمی، کیمیا جواهری، فرزاد برهن، تینا هاشمی و حسین کشفی اصل تشکیل می‌دهند. این نمایش در ژانر اجتماعی-کمدی بوده و در خلاصه آن آمده است: تقابل دو زوج در یک شب‌نشینی بی‌سر و ته که منجر به افشای رازهای بین آن‌ها می‌شود. «افرای ژاپنی» یکی از انواع درخت افرا است. به بهانه اجرای این نمایش با حسین کشفی اصل گفت‌وگویی انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید.

زمانی که نمایشنامه «افرای ژاپنی» را خواندید، چه ویژگی‌هایی را دارا بود که شما را برای اجرای آن جذب کرد؟

هنگامی که تصمیم بگیرم نمایشی را بازی و کارگردانی کنم، در وهله اول باید متن را دوست داشته باشم. هر فردی تفکرات شخصی خودش را دارد و ممکن است با آثار هنری به دنبال ویژگی‌هایی باشد که در ذهن خودش است. متن «افرای ژاپنی» بر گرفته از نمایشنامه «سه روایت» به قلم خانم یاسمینا رضا است. یاسمینا رضا نویسنده و نمایشنامه‌نویس جهانی است و آثارش بارها و بارها در سطح جهان کار شده است؛ در نتیجه متن‌های ایشان قابلیت بسیار بالایی دارند. نمایشنامه «سه روایت» بارها در ایران به اجرا رفته اما هیچ زمانی توفیق لازم را توسط گروه‌های دانشجویی و حرفه‌ای کسب نکرده است. همه کسانی که در تئاتر فعالیت دارند نیز در این موضوع اتفاق نظر دارند، توفیقی که نمایشنامه‌های مانند «خدای کشتار» یا «هنر» و... در اجرا کسب کردند «سه روایت» نتوانسته جامه عمل بپوشاند. یک سوم ابتدایی متن «افرای ژاپنی»، به‌طور دقیق و کامل بر گرفته از نمایشنامه «سه روایت» است اما دو سوم بقیه زاینده ذهن مسعود هاشمی‌نژاد است. ممکن است نمایشنامه «سه روایت» برای تماشاگر ایرانی جذاب نباشد زیرا برای برای مخاطب ایرانی نوشته نشده است اما متن «افرای ژاپنی» به دلیل نوع دیالوگ‌نویسی، ارتباطات بین کاراکترها و اتفاقی که در متن رخ می‌دهد، برای تماشاگر ایرانی کاملاً دلچسب است. متون خانم یاسمینا رضا را دوست دارم و تمام کارهایی که از ایشان اجرا رفته را دیده‌ام و همیشه دوست داشتم نمایشنامه‌ای از ایشان را کار کنم. نمایشنامه‌های «خدای کشتار» و «هنر» در این سال‌ها بارها اجرا شده است در نتیجه ترجیح بر آن بود که طرحی جدید از نمایشنامه ایشان کار کنم. با توجه به این مدتی که نمایش اجرا رفته است، عقیده خودم را در رابطه با انتخاب نمایشنامه درست می‌بینم.

می‌توان گفت محوریت نمایش «افرای ژاپنی» دروغ است. ما نمایش‌هایی که به مسئله دروغ بپردازد، بسیار داشته‌ایم. در این نمایش از چه دیدگاهی به این مسئله پرداختید که وجه تمایزی با سایر نمایش‌هایی باشد که به این موضوع پرداخته‌اند؟

در سال‌های اخیر متونی را داشته‌ایم که دروغ‌های بین همسران، آدم‌های که باهم در ارتباط هستند و سال‌هاست با دروغ زندگی می‌کنند و... را روایت کرده‌اند. در چند دقیقه آخر نمایش «افرای ژاپنی»، دروغ‌های فراوانی بین کاراکترها آشکار می‌شود، به طوری که بازیگران از شدت تاسف با حالت گریه دیالوگ می‌گویند و تماشاگران به وضعیت موجود

می‌خندند و با خودشان می‌گویند مگر می‌شود این همه دروغ گفت. خیلی از متونی که در این زمینه کار شده‌اند غیر ایرانی هستند اما «افرای ژاپنی» برای مخاطب ایرانی است. «افرای ژاپنی» یکی از معدود دفعاتی است که با موضوع دروغ از متنی ایرانی به صحنه می‌رود. از نظر من تمام زوج‌های ایرانی و حتی کسانی که سالیان سال است باهم دوست هستند، باید این نمایش را ببینند زیرا یک سری روابط و گرهارا مشاهده می‌کنند که شاید برخی از آن را تجربه کرده باشند و با این موضوع آشنایی داشته باشند.

نام هر اثری، معرف همان اثر است. زمانی که مخاطب نام «افرای ژاپنی» را می‌شنود کنجکاو می‌شود که دلیل انتخاب این اسم برای نمایش چیست؟

اسم را نمایشنامه‌نویس انتخاب کرده است. در «افرای ژاپنی» یک زوج میزبان و یک زوج مهمان داریم. قرار است زوج‌ها شب‌نشینی داشته باشند که به شب‌نشینی عبث و بیپوده تبدیل می‌شود و تا مرز تباهی آن زوج‌ها پیش می‌رود. در صحنه یک گلدان افرای ژاپنی داریم، زوج میزبان نمایش اعتقاد دارند که افرای ژاپنی باعث خوشبختی آن‌ها می‌شود و هر زمان که دعوائی بین‌شان پیش می‌آید این گیاه بحث و جدل را از بین ما دور می‌کند.

با توجه به این که سال‌ها تجربه بازیگری و کارگردانی دارید؛ آیا به مقوله بداهه‌گویی اعتقاد دارید و دست بازیگر را برای بداهه در صحنه باز می‌گذارد؟

من از سال ۷۸ به‌عنوان بازیگر وارد تئاتر شدم و هفت اثر را کارگردانی کرده‌ام اما همیشه خودم را بازیگر می‌دانم. ادعایی درباره کارگردانی نداشتم. کارگردانی من براساس داشته‌های من است. از نگاه من اگر متن کار خودش را درست انجام داده باشد، نیازی به بداهه‌پردازی نیست. در متن‌های مسعود هاشمی‌نژاد برای تک‌تک دیالوگ‌ها فکر شده است اما به بازیگر اجازه می‌دهد که در حد کلمه یاری‌اکشن بداهه داشته باشد. آدمی نیستم که به این موضوع ایراد بگیرم و دست بازیگر را ببندم حتی فضایی در متن بود که با نویسنده صحبت کردم که دیالوگ یک قسمت حذف شود چون ریتم در آن لحظه مهم‌تر و درست‌تر اتفاق خواهد افتاد. اگر بازیگرانی هم نظر بدهند تا دیالوگی اضافه شود، قطعاً با مشورت انجام می‌شود. از نظر من به قدری متن و دیالوگ‌های «افرای ژاپنی» درست نوشته شده است که هیچ‌کدام از ما احساس نیاز به بداهه نمی‌کنیم.

در این مدت که نمایش به اجرا رفته است، چه بازخوردهایی از مخاطبان دریافت کرده‌اید؟

تبلیغات نمایش در فضای مجازی، صفحات شخصی هنرمندان و سایت تیوال انجام می‌گیرد. سایت تیوال از جهتی بسیار مهم است زیرا نظرات کاربران بی‌تعارف در آن جان نوشته می‌شود. بازخوردی که در این دو هفته اخیر گرفتیم بسیار خوب و درجه‌یک بوده است. به جرأت می‌توانم بگویم ۸۰ درصد مخاطبان راضی بودند و شاید ۲۰ درصد رضایت ندارند کم‌این که آن ۲۰ درصد هم برای من قابل احترام هستند. برای یک نمایش باید مخالفانی وجود داشته باشند، عقیده دارم بزرگ‌ترین نمایش‌ها هم مخالفان خود را دارند چون آدم‌ها دارای سلیقه متفاوتی هستند.

سخن آخر؟

امیدوارم در این مملکت تئاتر مانند خوراک شود. حمایت از آثار هنری غذایی است که به روح خودمان می‌دهیم. «افرای ژاپنی» شامل بازیگران و عوامل ریشه‌دار تئاتر است و هیچ‌ارگان و نهادی از ما حمایت نکردند. برای وجود تک‌تک عوامل خدا را شکر می‌کنم.